

Taxa pe lux și impozitul pe avere – între transparența și sustenabilitatea sistemului fiscal

Conf. univ. dr. Daniela-Nicoleta SAHLIAN^a, conf. univ. dr. Silviu Cornel Virgil CHIRIAC^b,
prof. univ. dr. Radu CIOBANU^c, Maria Teodora VUȚĂ^d, masterand

^{a, c, d} Academia de Studii Economice din București

^b Universitatea Agora din Oradea

Abstract

Due to the large sums spent following the severe and large-scale lockdown in 2020, when most countries had to step up spending on health and social protection, introducing numerous incentive measures, while tax revenues declined sharply, which led to the increase of budget deficits and public debt, governments had to identify new sources of income and potential liquid assets flows in order to pay this debt. The idea of increasing the taxable base on the basis of wealth taxation is one of the most important debate topics on the European Union agenda but also on the Romanian Parliament and Government agenda, as well as within the theoretical approaches and debates of specialists in the field.

Keywords: luxury tax, wealth tax, solidarity tax, taxable base, tax burden

Termeni-cheie: taxă pe lux, impozit pe avere, taxă de solidaritate, bază impozabilă, povară fiscală

Clasificare JEL: K34, H24, H87, D31

To cite this article: Daniela-Nicoleta Sahlian, Silviu Cornel Virgil Chiriac, Radu Ciobanu, Maria Teodora Vuță, *Taxa pe lux și impozitul pe avere – între transparența și sustenabilitatea sistemului fiscal*, CECCAR Business Review, N° 9/2024, pp. 39-48, <http://dx.doi.org/10.37945/cbr.2024.09.05>

1. Introducere

Inegalitatea bogăției în majoritatea economiilor lumii crește de zeci de ani și, în plus, consecințele economice ale pandemiei și măsurile de izolare, precum și războiul din Ucraina au afectat în mod disproporționat gospodăriile cu venituri mai mici, precum lucrătorii tineri cu calificări reduse și femeile. În același timp, cei bogați sunt mai puțin afectați, pe măsură ce valoarea activelor financiare și a proprietății lor crește.

În consecință, conceptul de a cere solidaritate financiară din partea celor neafectați sau mai puțin afectați de criză a ajuns în prim-planul dezbaterii publice. Au fost analizate impozitele și taxele companiilor cu venituri mari, ale celor care au înregistrat beneficii în urma pandemiei, persoanelor cu locuri de muncă mai stabile, celor cu venituri mari ori cu alte surse de venit sau, în general, ale persoanelor bogate. Astfel de soluții au fost deja introduse în unele țări membre ale Uniunii Europene.

Dezbaterea cu privire la creșterea inegalității și la modul de combatere a acesteia cu ajutorul impozitelor a început cu mulți ani în urmă. Sintagme de genul *taxă de solidaritate* și *impozit pe avere* sunt folosite în general pentru a descrie impozitarea bogaților pentru a da bani săracilor.

Taxa de solidaritate este o taxă impusă de guvern în încercarea de a finanța proiecte teoretic unificatoare, de solidificare, altfel spus, impozitul de solidaritate colectat de guvern ajută la finanțarea proiectelor importante. Aceasta poate fi percepută ca o sarcină suplimentară pentru toți contribuabilii sau pentru un grup de contribuabili în mod direct ori ca un impozit indirect. În general, ea reprezintă o povară suplimentară pentru contribuabili, inclusiv persoane fizice, întreprinderi individuale și societăți comerciale. Impozitul se plătește în plus față de impozitul pe venitul persoanelor fizice, iar în cazul societăților comerciale, acesta se calculează în general pe baza unui procent din datoria fiscală. Taxele de solidaritate pot lua mai multe forme (o suprataxă pe impozitul pe venit, o suprataxă pe impozitul pe vânzări sau chiar o suprataxă a TVA), dar există și alte metode de colectare, iar de cele mai multe ori rata este una fixă. De regulă, taxele de solidaritate sunt menite să fie de scurtă durată, ele nefiind gândite să devină permanente, deși în practică nu se întâmplă tot timpul așa. În realitate, conceptul nu este întotdeauna folosit conform acestor definiții, tot felul de taxe fiind denumite *taxe de solidaritate*, care pot avea sau nu un scop anume și pot fi sau nu temporare.

Impozitul pe avere este bazat pe valoarea bunurilor deținute de un contribuabil, fie el persoană fizică sau juridică. Acesta poate fi perceput asupra tuturor sau a unei părți a bunurilor personale, inclusiv numerar, depozite bancare, bunuri imobiliare, obiecte de valoare, planuri de pensii, titluri financiare etc.

Impozitul pe averea persoanelor fizice. Baza de impozitare este formată din patrimoniul mondial al persoanei fizice rezidente sau patrimoniul situat în statul respectiv al persoanei nerezidente, dar sunt reglementate multe scutiri (de exemplu, bunurile de patrimoniu, operele de artă până la o anumită valoare care variază de la un stat la altul, drepturile de pensii private, rentele viagere, drepturile de proprietate intelectuală, bijuteriile și obiectele din metale prețioase până la o anumită valoare).

Impozitul pe averea persoanelor juridice reprezintă un impozit asupra bunurilor imobile situate pe teritoriul statelor respective și asupra drepturilor legate de aceste bunuri, datorat atât de societățile rezidente, cât și de cele nerezidente. Între impozitul pe avere și impozitul pe profit există o relație de deductibilitate, respectiv în unii ani impozitul pe profit datorat în același an fiscal este deductibil din impozitul pe avere, iar în alți ani se procedează invers.

2. Aspecte avute în vedere la stabilirea taxei de solidaritate și a impozitului pe avere

Oponenții și susținătorii impozitării averii au numeroase argumente care le susțin opiniile. Pentru a putea lua în considerare efectele economice, sociale și politice ale impozitelor pe avere, trebuie să ținem cont de următoarele aspecte.

Pe de o parte, impozitele pe avere constituie doar o parte a unui sistem fiscal și interacționează cu numeroase alte forme de impozitare. Un impozit net pe avere combinat cu impozitul pe venitul de capital poate duce la o povară fiscală generală exagerată. O combinație de impozite pe venitul din capital, moșteniri și cadouri poate fi mai eficientă în abordarea acumulării de avere și poate fi mai ușor de administrat decât un impozit net pe avere. Cu toate acestea, în absența acestor taxe, un impozit net pe avere poate fi o soluție fezabilă. Prin urmare, întregul sistem fiscal trebuie evaluat din perspectiva obiectivelor sociale, economice și politice. De asemenea, trebuie să se țină cont de faptul că impozitele reprezintă doar partea de venituri a sistemului de redistribuire a statului, iar pentru atingerea obiectivelor sociale și economice trebuie luată în considerare și partea de cheltuieli.

Pe de altă parte, regulile specifice de impozitare a averii pot avea efecte profunde asupra rezultatelor economice și sociale. Deciziile referitoare la nivelul de impozitare ale guvernului pot influența deciziile contribuabililor de relocare a activelor. Unitatea de impozitare poate fi persoana fizică sau familia, pot fi stabilite praguri de scutire de impozit și/sau de impozitare, pot fi determinate active impozabile și scutiri, care toate au implicații sociale și economice. Regulile de evaluare și procedurile fiscale au consecințe asupra echității, evitării și costurilor administrative. Și, desigur, impozitul, ratele, plafoanele fiscale generale și măsurile de prevenire/evaziune pot afecta rezultatele economice și sociale și pot determina fuga de capital.

3. Taxa pe lux în România

Taxa pe lux a fost introdusă în legislația din România prin Legea nr. 296/2023 privind unele măsuri fiscal-bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung, care impune noi obligații fiscale pentru proprietarii de case și mașini scumpe, această măsură vizând impozitarea suplimentară a bunurilor cu valoare ridicată. Introducerea taxei pe lux în țara noastră reprezintă un pas semnificativ în politicile sale fiscale, vizând doar proprietarii de bunuri cu valoare mare. Conform legii, impozitele suplimentare sunt datorate de proprietarii care au clădiri rezidențiale cu o valoare de piață de peste 2.500.000 lei (aproximativ 500.000 euro) și/sau autoturisme înmatriculate în România cu o valoare de achiziție de peste 375.000 lei (aproximativ 75.000 euro).

Declarația pentru taxa pe lux pe case și mașini scumpe a fost inclusă în Ordinul președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală nr. 3.738/2024 pentru aprobarea modelului și conținutului formularului 216 „Declarație privind impozitul special pe bunurile imobile și mobile de valoare mare”, precum și a Procedurii privind modalitatea în care se realizează colaborarea dintre organul fiscal local și organul fiscal central privind primirea/transmiterea unor informații referitoare la contribuabilii care datorează impozit special pe bunurile imobile de valoare mare. Astfel, proprietarii vizați trebuie să completeze și să depună formularul 216 în următoarele termene pentru a evita penalitățile și pentru a se conforma noilor reglementări fiscale:

- până la sfârșitul lunii septembrie pentru clădiri rezidențiale;
- până la sfârșitul lunii decembrie pentru autoturisme.

Completarea se face online, utilizând un program de asistență pus la dispoziție gratuit de ANAF, iar formularul va fi transmis electronic autorității fiscale centrale și va fi păstrat în dosarul fiscal al contribuabilului. Declarația se completează de contribuabil sau de împuternicitul/reprezentantul legal/curatorul fiscal al acestuia, potrivit dispozițiilor art. 102 alin. (3) din Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, „înscrind, corect, complet și cu bună-credință informațiile prevăzute de formular, corespunzătoare situației sale fiscale”.

Instrucțiunile pentru completarea formularului 216 mai includ detalii despre raportarea anuală a bunurilor impozabile și calculul impozitului datorat. Formularul acoperă atât bunurile imobile, cât și pe cele mobile, specificând informații precise despre fiecare bun impozabil. Contribuabilii trebuie să completeze informații despre clădirile rezidențiale pe care le dețin, inclusiv adresa exactă a fiecărui imobil, numărul cadastral atribuit de Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară și cota de deținere a fiecărei clădiri. Valoarea impozabilă a clădirii, calculată conform art. 457 din Codul fiscal, trebuie să fie înscrisă în formular. În cazul autoturismelor, se solicită informații despre numărul de identificare și valoarea de achiziție ale fiecărui vehicul. În cazul în care există eventuale erori, poate fi depusă o declarație rectificativă.

Exemplu de calcul al impozitului

✓ **Pentru autoturisme.** Pentru un autoturism care valorează 100.000 euro, se va plăti un impozit de 75 euro, adică 0,3% din cei 25.000 euro care depășesc plafonul neimpozabil de 75.000 euro.

✓ **Pentru locuințe de lux.** Pentru o locuință în valoare de 1.000.000 euro, se va plăti un impozit de 1.500 euro, adică 0,3% din diferența dintre valoarea de piață a bunului și plafonul neimpozabil de 500.000 euro.

În situațiile în care clădirile sunt deținute în cotă-parte (de cele mai multe ori, coproprietatea este dată de deținerea în comun a unei locuințe de către soți), costul total al impozitului se împarte între coproprietari.

Exemplu

Doi soți dețin împreună o vilă de 4.000.000 lei. Valoarea impozabilă, respectiv baza de calcul al impozitului, este de 1.500.000 lei, adică diferența dintre valoarea imobilului și plafonul neimpozabil de 2.500.000 lei. Impozitul este astfel de 4.500 lei (1.500.000 lei x 0,3%). Atât soțul, cât și soția, coproprietari ai imobilului, trebuie să depună la ANAF declarația 216. În formatul tipizat este specificat procentul de deținere, însemnând că suma de 4.500 lei se va împărți între aceștia (2.250 lei fiecare).

România se aliniază astfel unor practici fiscale similare existente în alte țări europene sau, mai bine spus, țara noastră se aliniază și din acest punct de vedere statelor dezvoltate, care urmăresc taxarea nu doar a muncii, ci și a averii.

4. Modele de taxe pe avere și taxe de solidaritate în țările membre ale UE

4.1. Modelul spaniol

În Spania există deja un **impozit pe avere**, care se plătește pe valoarea activelor deținute. Acesta se aplică atât rezidenților, cât și nerezidenților, cei din urmă plătindu-l pentru activele situate pe teritoriul Spaniei (de exemplu, imobiliare), iar rezidenții, pentru toate activele lor, aflate și în alte țări. Cotele de impozitare și nivelul sumei scutite de impozite sunt stabilite în mod autonom de către regiuni și variază de la 0,2% la 3,5% din valoarea activelor, iar deducerea fiscală este de 700.000 euro, excepție făcând Catalonia și Valencia, unde deducerea este de 500.000 euro.

Totuși, acest impozit este administrat de regiunile spaniole, așa-numitele comunități autonome, care pot crește sau scădea cota impozitului pe avere. În acest context, în Madrid și, din septembrie 2022, în Andaluzia se menține o scutire completă în ce privește impozitul pe avere.

În prezent există mici diferențe de cote de impozitare, în funcție de zonă, deoarece fiecare regiune poate oferi propriile scutiri și facilități. În cazul în care regiunea nu introduce astfel de modificări în mod autonom, se aplică ratele impozitului pe avere de mai jos.

Tabelul 1. Cotele impozitului pe avere în Spania

- % -

Suma impozabilă	Cote de impozitare
Între 0 și 167.129,45 euro	0,2
Între 167.129,45 euro și 334.252,88 euro	0,3
Între 334.252,88 euro și 668.499,75 euro	0,5
Între 668.499,75 euro și 1.336.999,51 euro	0,9
Între 1.336.999,51 euro și 2.673.999,01 euro	1,3
Între 2.673.999,01 euro și 5.347.998,03 euro	1,7
Între 5.347.998,03 euro și 10.695.996,06 euro	2,1
Peste 10.695.996,06 euro	3,5

Sursa: Ramallo, n.d., p. 12.

La data de 27 decembrie 2022, în Spania a fost introdusă **taxa de solidaritate** pentru o perioadă de probă de doi ani. După acest interval de timp se va decide dacă impozitul se menține ca element permanent al sistemului fiscal spaniol. Astfel, se preconizează că diferențele de impozitare dintre regiunile din Spania vor dispărea. Cu toate acestea, chestiunea nu este atât de evidentă. Experții au multe rezerve, iar modificările au făcut obiectul protestelor în comunitatea din Madrid, unde se aplică scutirea impozitului pe avere. Introducerea taxei ar

trebui să îmbunătățească bugetul țării și se estimează că afectează aproximativ 23.000 de locuitori. Guvernul spaniol justifică introducerea taxei de solidaritate ca răspuns la concurența fiscală neloială din Andaluzia și Madrid legată de impozitul pe avere, precum și prin introducerea unor reguli corecte pentru comunitatea spaniolă și dorința de a spori bugetul prin această mișcare.

În momentul de față este în desfășurare o dezbatere despre constituționalitatea impozitului introdus, din cauza faptului că în Spania în prezent există atât taxa de solidaritate, cât și impozitul pe avere.

Tabelul 2. Cotele taxei de solidaritate în Spania în perioada 2023-2024

- % -

Suma impozabilă	Cote de impozitare
Între 0 și 3.000.000 euro	0,0
Între 3.000.000 euro și 5.347.998 euro	1,7
Între 5.347.998 euro și 10.695.996 euro	2,1
Peste 10.695.996 euro	3,5

Sursa: <https://taxsummaries.pwc.com/spain>

Această taxă se aplică pe întreg teritoriul Spaniei. Pentru pragurile de impozitare menționate mai sus se aplică scutiri și o deducere care decurg din dreptul de proprietate – scutiri generale de 700.000 euro și o deducere de 300.000 euro pentru reședința principală. Scutirea generală este valabilă numai pentru rezidenții fiscali spanioli. Prin urmare, în cazul acestora este impozitată valoarea activului net care depășește 4.000.000 euro, iar pentru alte persoane (rezidenți care utilizează Legea Beckham), suma care depășește 3.300.000 euro. Potrivit prevederilor privind taxa de solidaritate, contravaloarea unei întreprinderi deținute de o persoană fizică este scutită în aceleași condiții și cu aceleași cerințe ca în cazul impozitului pe avere.

■ Cine suportă taxa de solidaritate?

Persoanele care sunt rezidente fiscal în Spania sunt supuse acestui impozit în întregime, adică se aplică tuturor „activelor lor globale”. Alte persoane, care nu sunt rezidente fiscal în Spania sau care utilizează Legea Beckham, sunt supuse impozitului de solidaritate asupra bunurilor deținute de ei în Spania. Această taxă completează impozitul pe avere. În conformitate cu prevederile privind taxa de solidaritate, suma pe care contribuabilul o va plăti în temeiul impozitului pe avere se deduce din cuantumul datoriei privind taxa de solidaritate.

■ Impozitul din Andaluzia și Madrid

În cazul comunităților autonome spaniole precum Andaluzia, care a suspendat colectarea impozitului pe avere, și Madrid, care oferă o scutire de la acesta, nu se pot face deduceri din taxa de solidaritate, ca în alte regiuni. Aceasta înseamnă că taxa de solidaritate are un impact puternic negativ asupra persoanelor care își decontează impozitele în aceste comunități. Până acum, ele au beneficiat de anumite privilegii, întrucât nu erau nevoite să plătească impozitul pe avere.

În legătură cu taxa de solidaritate, persoanele supuse obligației fiscale din Andaluzia și Madrid nu plătesc mai mult, adică nu sunt impozitate mai mult decât contribuabilii din alte comunități. Ele datorează doar taxa de solidaritate în condițiile menționate mai sus. De la introducerea sa, perceperea comunităților din Andaluzia și Madrid în ceea ce privește impozitul pe avere a scăzut și de acum este comparabilă cu restul regiunilor spaniole. Astfel, contribuabilii din Andaluzia și Madrid care sunt rezidenți spanioli plătesc integral taxa de solidaritate conform plafonului, cu o sumă standard scutită de 4.000.000 euro. Rezidenții care nu sunt spanioli achită taxa integrală, cu o sumă standard scutită de 3.300.000 euro.

Comunitatea Cataloniei și cea din Valencia, unde impozitul pe avere este aplicabil și perceput în prezent, nu își vor modifica perceperea fiscală, deoarece impozitul pe avere va fi pur și simplu dedus din taxa de solidaritate. În cazul acestora, trebuie totuși amintit că suma standard scutită în cazul impozitului pe avere este de

500.000 euro, ceea ce va presupune că, în absența intervenției autorităților catalane și a celor din Valencia în taxa de solidaritate a contribuabililor din aceste comunități, impozitarea averii cu siguranță nu va crește. Aceasta înseamnă că vor plăti impozitul pe avere conform dreptului comunitar și apoi îl vor deduce din taxa de solidaritate. Doar persoanele care își decontează impozitul în regiuni precum Galicia, Murcia, Asturias, Cantabria și Insulele Baleare, unde, din cauza scutirilor fiscale, impozitul pe avere este mai mic decât taxa de solidaritate introdusă, plătesc un impozit pe o avere globală mai mare.

■ **Cum se aplică taxa de solidaritate?**

Introducerea taxei de solidaritate face de fapt ca perceperea comunităților individuale în ceea ce privește impozitul pe avere să devină aproape egală. În reglementări s-a indicat că suma impozitului pe venitul persoanelor fizice, impozitului pe avere și taxei de solidaritate nu poate depăși 60% din baza impozabilă pentru venitul persoanelor fizice. Dacă se întâmplă acest lucru, cuantumul impozitului de solidaritate se reduce până la atingerea limitei de 60%. Totuși, acesta nu poate fi redus cu mai mult de 80% din valoarea taxei de solidaritate. Această regulă se aplică numai rezidenților fiscali spanioli. Impozitele străine pe avere plătite de rezidenții spanioli sunt deductibile din aceleași active impozabile prin taxa de solidaritate, în conformitate cu regulile prevăzute în reglementările privind impozitul pe avere. Taxa de solidaritate este impusă de stat și este percepută la nivel național, nu regional. Suma maximă a scutirii generale este de 700.000 euro, dar regiunile își pot stabili pragul minim la un nivel mai scăzut. În Țara Bascilor și Comunitatea Chartered Navarre, această taxă este implementată într-un mod special.

4.2. Modelul francez

L'impôt de solidarité sur la fortune (ISF) sau impozitul de solidaritate pe avere este unul dintre cele mai controversate impozite din Franța. Unii cred că nu este necesar, alții, dimpotrivă, ar dori să vadă o creștere semnificativă. Strămoș al *l'impôt sur les grandes fortunes* (IGF), ISF a suferit multe schimbări, dar nu și-a modificat spiritul inițial, de taxă bazată pe patrimoniu. Astfel, indiferent de venit, un contribuabil poate fi nevoit să plătească ISF. Acest impozit declarativ și autoevaluat afectează acum aproximativ 600.000 de contribuabili.

Impozitul de solidaritate a fost criticat de mulți dintre cei care consideră că acesta îi alungă pe cei bogați din Franța sau îi stimulează să găsească modalități de a se sustrage de la plata impozitelor.

O taxă calculată pe patrimoniu este o idee veche în Franța, dar care nu fusese aplicată înainte de venirea la putere a Partidului Socialist în 1982 și președinția lui François Mitterrand. Acesta din urmă decide să-i impoziteze pe cei bogați și se creează astfel IGF. Taxa a fost eliminată în anul 1986 și reintrodusă sub denumirea de ISF în 1988, odată cu crearea impozitului pe avere. De atunci, criticii s-au ridicat pentru a califica acest impozit drept un distrugător de bogăție. Inexistent în majoritatea țărilor lumii, se obișnuiește să se creadă că ISF din Franța contribuie la alungarea unei părți din capital în străinătate. Alții afirmă, dimpotrivă, că este vorba despre o dezbateră falsă și că nivelul scăzut al acestei taxe nu încurajează în niciun caz exilul fiscal. Odată cu venirea la putere a lui Nicolas Sarkozy, impozitul pe avere aproape a dispărut și a fost creat un scut fiscal, limitând impozitarea totală (inclusiv ISF) în raport cu veniturile. Primele rambursări de taxe foarte mediatizate au fost foarte prost primite, motiv pentru care Sarkozy înlătură în cele din urmă scutul fiscal și reintroduce ISF pentru a reduce numărul de contribuabili afectați. Alegerea lui François Hollande face ca în 2017 guvernul francez să elimine impozitul de solidaritate pe avere. Taxa este înlocuită cu un **impozit pe bunuri imobiliare**, denumit *l'impôt sur la fortune immobilière* (IFI). Noul impozit are același prag și aceeași cotă ca ISF, dar este datorat doar pentru activele imobiliare. Francezii nu mai plătesc pentru acțiuni, obligațiuni sau asigurări de viață.

■ **Cine suportă IFI?**

IFI este o taxă datorată de persoanele fizice care au active ce depășesc pragul definit la data de 1 ianuarie a fiecărui an. Contribuabilii care au domiciliul fiscal în Franța vor plăti IFI pentru întreaga lor proprietate situată

în Hexagon și în afara sa (conform convențiilor internaționale). Dubla impunere este, desigur, evitată în absența unei convenții internaționale.

Persoanele al căror domiciliu fiscal nu este în Franța sunt impozitate doar pentru proprietatea lor situată pe teritoriul francez.

■ **Ce active se declară?**

IFI se calculează luând în considerare activele nete impozabile la data de 1 ianuarie a anului fiscal. Avera netă impozabilă este suma valorilor impozabile ale imobilului, din care se scad datoriile deductibile. Activele impozabile includ (listă neexhaustivă) clădiri construite și neconstruite deținute direct, cum ar fi clădiri construite (pentru uz personal sau închiriate) precum case, apartamente și anexele acestora (garaj, parcare, pivniță etc.), clădiri catalogate ca monumente istorice, clădiri în construcție la data de 1 ianuarie a anului fiscal, clădiri neamenajate (teren constructibil, teren agricol etc.), clădiri sau fracțiuni de clădiri deținute indirect prin titluri de valoare și acțiuni ale companiei, drepturi de proprietate și imobiliare care nu îndeplinesc condițiile pentru a fi considerate drept de proprietate profesională.

■ **Ce bunuri sunt scutite de IFI?**

Sunt scutite de acest impozit anumite bunuri cum ar fi cele profesionale, pădurile și bunurile rurale închiriate pe termen lung etc. Valoarea reședinței principale beneficiază de o alocație forfetară de 30%. Datoriile care pot fi deduse trebuie să îndeplinească trei criterii: să existe la data de 1 ianuarie a anului fiscal, să fie suportate de un membru al gospodăriei fiscale și să se refere la active impozabile. Există și situații în care anumite datorii sunt excluse de la deducere, chiar dacă îndeplinesc cele trei condiții menționate mai sus.

■ **Modul de calcul al IFI**

IFI se calculează după următoarea scală progresivă:

Tabelul 3. Cotele impozitului pe bunuri imobiliare în Franța

- % -

Valoarea patrimoniului net impozabil	Cote de impozitare
Între 0 și 800 000 euro	0,00
Între 800.000 euro și 1.300.000 euro	0,50
Între 1.300.000 euro și 2.570.000 euro	0,70
Între 2.570.000 euro și 5.000.000 euro	1,00
Între 5.000.000 euro și 10.000.000 euro	1,25
Peste 10.000.000 euro	1,50

Sursa: <https://www.pasteur.fr/fr/ifi/calculer-ifi>

Pragul fiscal al IFI corespunde activelor nete impozabile de 1.300.000 euro. Totuși, atunci când un contribuabil face obiectul IFI, calculul începe de la 800.000 euro. Doar pentru activele nete impozabile între 1.300.000 euro și 1.400.000 euro există un sistem de reducere a impozitului care permite scăderea acestuia. Valoarea diminuării este egală cu 17.500 euro – Valoarea activelor nete impozabile x 1,25. Reședința principală a gospodăriei continuă să beneficieze de o reducere de 30%, iar scutirea pentru bunurile imobile profesionale se menține.

Exemplul 1

Dacă sunt declarate active impozabile nete de 1.500.000 euro, acestea vor fi impozitate după cum urmează:

$IFI = 800.000 \text{ euro} \times 0\% + (1.300.000 \text{ euro} - 800.000 \text{ euro}) \times 0,5\% + (1.500.000 \text{ euro} - 1.300.000 \text{ euro}) \times 0,7\% = 3.900 \text{ euro}$

Exemplul 2

Un contribuabil care deține active imobiliare evaluate la 01.01.2023 la o valoare netă de 1.360.000 euro va putea să-și determine valoarea impozitului efectuând următorul calcul:

Fracțiunea activelor între 800.000 euro și 1.300.000 euro = 500.000 euro x 0,5% = 2.500 euro

Fracțiunea activelor între 1.300.000 euro și 1.400.000 euro = 60.000 euro x 0,7% = 420 euro

Reducere = 17.500 euro – 1.360.000 euro x 1,25% = 500 euro

Valoarea totală a impozitului pe bunuri imobiliare = 2.500 euro + 420 euro – 500 euro = 2.420 euro

Donațiile făcute către fundații de utilitate publică recunoscute dau naștere la beneficii fiscale substanțiale pentru contribuabilii care fac obiectul IFI. Dacă valoarea bunurilor imobiliare este mai mare decât pragul de declanșare al IFI, există posibilitatea de a face o donație pentru a diminua sau chiar reduce impozitul la zero, susținând în același timp acțiunea socială a fundației. Donațiile sunt deductibile din IFI până la 75%, în limita a 50.000 euro pe an, adică reducerea impozitului este echivalentă cu o donație de 66.667 euro (66.667 euro x 0,75 = 50.000 euro). Astfel, o donație de 500 euro costă de fapt doar 125 euro.

Exemplul 3

Pentru a folosi exemplul de calcul prezentat mai sus, o donație de 3.226 euro ar corespunde unei deduceri fiscale de 2.420 euro și, prin urmare, ar reduce suma datorată în temeiul IFI la 0.

4.3. Alte modele din Uniunea Europeană

În **Elveția** există trei categorii de impozit:

- **impozit federal** – cotele impozitului pe venitul personal sunt progresive, iar rata maximă a impozitului pe venit este de 11,5%;

- **impozit cantonal**, care diferă între cantoane și se aplică veniturilor și averii. Fiecare canton își stabilește propriile cote de impozitare și impune în general următoarele taxe: impozit pe venit, avere netă, imobiliare, succesiune și cadouri. Cota de impozitare specifică variază în funcție de canton și este între 21% și 46%.

La deces, transferul de bunuri către soț/soție, copii și/sau nepoți este scutit de impozitul pe donații și succesiuni în majoritatea cantoanelor. Câștigurile de capital sunt scutite în general de impozite, cu excepția cazului imobiliar. Vânzarea acțiunilor companiei este una dintre operațiunile care beneficiază de scutirea de impozit pe câștigurile de capital;

- **impozit comunal**, diferit în funcție de comunitate, care se aplică veniturilor și averii.

În plus, parohiile celor trei biserici naționale (creștino-catolice, protestante și romano-catolice) din Elveția percep o taxă bisericească membrilor lor în aproape toate cantoanele.

Taxa anuală pe avere este aplicată la nivelul fiecărui canton. Rezidenții plătesc anual taxe pe avere în funcție de totalitatea bunurilor pe care le dețin în Elveția. Cei care nu sunt rezidenți datorează o taxă pe avere anuală pe bunurile derivate de la întreprinderile și imobilele situate în Elveția. Indivizii a căror avere este sub un anumit prag sunt scutiți de la plata acestei taxe. Taxa anuală pe avere se situează în jurul a 1,5% în majoritatea cazurilor.

În **Germania** s-a introdus un impozit de solidaritate cu o rată fixă de 7,5% pentru toate veniturile persoanelor fizice în 1991, anul în care Germania de Est și Germania de Vest s-au reunit. Scopul impozitului era acela de a furniza capital pentru administrația nou-formată. Acest impozit a fost implementat și colectat timp de numai un an, întrucât trebuia să fie doar un program pe termen scurt. Cu toate acestea, în anul 1995, guvernul a reintrodus taxa pentru a contribui la finanțarea dezvoltării economice în estul Germaniei. Ulterior, în 1998,

governul federal decide să o reducă. În prezent, taxa de solidaritate este un impozit direct și trebuie plătită de toți locuitorii Germaniei care obțin venituri din salarii sau din investiții de capital. Taxa de solidaritate are o valoare de 5,5% din impozitul pe venit sau profit provenind din capital.

În **Danemarca**, proprietățile care depășesc aproximativ 400.000 euro sunt supuse unei taxe de 3%, aplicată asupra diferenței ce devansează acest plafon.

Chiar și **Moldova** are în vigoare o taxă similară – proprietarii clădirilor a căror valoare depășește aproximativ 80.000 euro sunt supuși unei taxe de 0,8%.

Pe de altă parte, în **Uniunea Europeană** există și state în care taxa pe avere a fost eliminată. Câteva exemple în acest sens sunt Grecia, din 2022, Luxemburg, unde rezidenții și nerezidenții nu mai sunt supuși unui astfel de impozit din luna ianuarie 2006, și Suedia, din 2007.

5. Concluzii – argumente pro și contra impozitării averii

5.1. Argumente pentru impozitarea averii

✓ Inegalitatea averii tinde să fie mai puternică și mai persistentă decât inegalitatea veniturilor. Contribuabilii cu o avere mai mare pot investi în active mai diversificate și mai riscante, care pot oferi randamente mai stabile și mai ridicate. În același timp, bogăția se corelează și cu o mai bună educație și putere, având drept rezultat creșterea inegalității sale. Prin urmare, impozitarea averii ar fi corectă și echitabilă, în special perceperea unei taxe pe transferul de avere, care ar putea limita concentrarea bogăției între generații.

✓ Sistemele fiscale orientate cu precădere către impozitarea indirectă cresc concentrarea averii și inegalitatea, aspecte care pot fi reduse cel mai eficient prin instituirea unui impozit pe avere. Din cauza concentrării acestuia, chiar și un impozit net pe avere perceput la cote mici și cu un prag de scutire relativ ridicat ar putea genera venituri semnificative.

✓ Avera oferă, pe lângă venituri și beneficii precum statut social, putere, oportunități, și o plasă de siguranță în cazul unor situații neașteptate. Bogăția poate genera venituri pe lângă muncă sau poate fi obținută fără a afecta timpul liber.

✓ Impozitele pe avere (în special un impozit net pe avere) pot încuraja investițiile în active mai productive: contribuabilii pot prefera să investească în active care produc venituri (mai mari) pentru a compensa impozitele, ceea ce ar aduce beneficii economiei în ansamblu.

✓ O taxă pe avere ar putea stimula investițiile în capitalul uman în locul acumulării de bogăție, aducând avantaje întregii economii.

✓ Inversarea tendinței de erodare a impozitelor pentru cei foarte bogați pe termen lung poate întări echitatea percepută a impozitării și, prin urmare, moralul fiscal general.

5.2. Argumente împotriva impozitării averii

✓ Se poate susține că impozitarea averii constituie o dublă impozitare, întrucât averea este acumulată din venituri personale sau este primită ca moștenire ori cadou. Toate aceste fluxuri sunt impozitate în majoritatea țărilor.

✓ Impozitarea națională a averii poate duce la fuga de capital, deoarece mobilitatea transfrontalieră a capitalului (în special a activelor financiare) este destul de ridicată. Acest lucru este valabil mai ales pentru cei foarte bogați, care au acces facil în paradisurile fiscale. Deși majoritatea sistemelor de impozitare a averii percep impozite asupra averii globale a contribuabililor, activele offshore sunt în general mai ușor de ascuns.

✓ Pot apărea probleme legate de lichiditate în cazul impozitării averii care nu generează venituri și acestea pot duce la vânzarea activelor pentru a finanța impozitul datorat.

✓ Unele tipuri de active, cum ar fi bijuteriile sau operele de artă, sunt mai ușor de subevaluat sau de ascuns decât altele, și un impozit pe avere încurajează investițiile în aceste tipuri de active. Întrucât aceste

active sunt în general neproductive, o atracție față de ele este dăunătoare nu doar din cauza evaziunii fiscale, ci și prin reducerea creșterii economice.

✓ Taxele pe avere cu scutiri pentru anumite tipuri de active denaturează piața și pot duce la un portofoliu nerentabil, încurajând totodată evitarea impunerii.

✓ În teorie, impozitele pe avere sunt percepute pe baza valorii reale a activelor. Cu toate acestea, în multe cazuri poate fi greoaie și costisitoare evaluarea valorii reale a produselor care nu sunt tranzacționate frecvent sau a activelor unice, cum ar fi cele imobiliare sau operele de artă. În plus, pentru a evita erodarea bazei de impozitare, această evaluare ar trebui să fie menținută la zi.

În România, mai multe concluzii despre taxarea bogăției vom putea trage la finalul anului 2024 sau chiar al anului 2025, când ANAF va avea deja un prim ciclu încheiat și va putea evalua atât gradul de conformare fiscală în ce privește raportarea, cât și nivelul de colectare a taxelor. Până atunci, putem urmări evoluția taxei pe lux în țara noastră, cum va fi percepută de public, ce sancțiuni se vor aplica pentru neconformare, cum se va implementa în practică și, cel mai important, câți bani va aduce la bugetul de stat.

Bibliografie

1. Advani, A., Chamberlain, E., Summers, A. (2020), *A Wealth Tax for the UK*, Final Report, Wealth Tax Commission, <https://doi.org/10.47445/WealthTaxFinalReport>.
2. Garbinti, B., Goupille-Lebret, J., Piketty, T. (2021), *Accounting for Wealth-Inequality Dynamics: Methods, Estimates, and Simulations for France*, Journal of the European Economic Association, vol. 19, nr. 1, pp. 620-663, <https://doi.org/10.1093/jeea/jvaa025>.
3. Jordà, Ò., Knoll, K., Kuvshinov, D., Schularick, M., Taylor, A.M. (2019), *The Rate of Return on Everything, 1870-2015*, The Quarterly Journal of Economics, vol. 134, nr. 3, pp. 1225-1298.
4. Kavaljit, S. (2020), *It's Time for a Solidarity Tax*, The Wire, India.
5. Lehner, M., Reimer, E., Winterling, A., Waldhoff, C., Rust, A., Ismer, R. (2000), *The European Experience with a Wealth Tax: A Comparative Discussion*, Tax Law Review, vol. 53, nr. 4, pp. 615-692.
6. Marques, P. (2021), *Tax Agenda for a Fair Recovery*, The Progressive Post, <https://progressivepost.eu/spotlights/tax-agenda-for-a-fair-recovery>.
7. Ramallo, A. (n.d.), *Wealth Tax: Spain*, Wealth Tax Commission Background Paper nr. 132, https://www.wealthandpolicy.com/wp/BP132_Countries_Spain.pdf.
8. Saez, E., Zucman, G., Landais, C. (2020), *A Progressive European Wealth Tax to Fund the European COVID Response*, VoxEU, <https://voxeu.org/article/progressive-european-wealth-tax-fund-european-covid-response>.
9. Schröder, C., Bartels, C., Göbler, K., Grabka, M., König, J. (2020), *Millionaires under the Microscope: Data Gap on Top Wealth Holders Closed: Wealth Concentration Higher than Presumed*, DIW Weekly Report 30/31/2020, https://www.diw.de/sixcms/detail.php?id=diw_01.c.794215.de.
10. Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, publicată în Monitorul Oficial nr. 547/23.07.2015, cu modificările și completările ulterioare.
11. Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, publicată în Monitorul Oficial nr. 688/10.09.2015, cu modificările și completările ulterioare.
12. Legea nr. 296/2023 privind unele măsuri fiscal-bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung, publicată în Monitorul Oficial nr. 977/27.10.2023, cu modificările și completările ulterioare.
13. Ordinul președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală nr. 3.738/2024 pentru aprobarea modelului și conținutului formularului 216 „Declarație privind impozitul special pe bunurile imobiliare și mobile de valoare mare”, precum și a Procedurii privind modalitatea în care se realizează colaborarea dintre organul fiscal local și organul fiscal central privind primirea/transmiterea unor informații referitoare la contribuabilii care datorează impozit special pe bunurile imobiliare de valoare mare, publicat în Monitorul Oficial nr. 689/17.07.2024.
14. <https://taxsummaries.pwc.com/spain>
15. <https://www.pasteur.fr/fr/ifi/calculer-ifi>